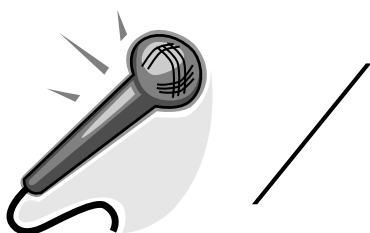


Invoering van RFID

De bibliotheekcollectie geïdentificeerd



De nieuwe ontwikkelingen in de Universiteitsbibliotheek volgen elkaar in snel tempo op. Parallel aan de grootscheepse renovatie van het UB-gebouw, wordt bijvoorbeeld ook een nieuw identificatiesysteem voor de collectie ingevoerd, op basis van RFID. Pictogram sprak met Teijo Doornkamp over het project en de organisatorische achtergrond ervan.



Ik ben binnen de Universiteitsbibliotheek afdelingshoofd content en projectmanager van Worldshare Management Services. Ik had met RFID niet zoveel te maken, maar projectleider Marijke Folgering had wat te veel projecten op haar bordje, dus heb ik dit traject deels overgenomen.

Allereerst: wat is RFID?

RFID oftewel Radio Frequency Identification, gaat om het volgende: om je boek of ander object te identificeren, plak je er een ding in, en dat zendt een signaal uit. Het is een chip, het is een antenne... die technologie is al vrij oud, we zijn een van de latere bibliotheken die ermee gaan werken. Nu zit er een magneetstrip in een boek, die is alleen voor beveiliging; met een RFID-chip kun je meer.

Om te beginnen gaan we een innamestraat creëren, waar mensen hun boeken kunnen inleveren. De ingeleverde boeken worden daar automatisch op doel geselecteerd: waar moet het naar toe?

Als klant leg je je boeken neer, je houdt je pas erbij en de lening is geregistreerd. In de Forumbibliotheek, de openbare bibliotheek naast



de UB Binnenstad, werkt het al zo, het is zeer klantvriendelijk.

De klant heeft er dus wat aan: minder handelingen, meer selfservice... maar wij ook! Om te beginnen vereenvoudigt het het leenverkeer, en de boekbeveiliging kan net iets scherper worden ingericht. Het plan is, dat als jij een toegangspoortje doorloopt en je hebt nog een boek bij je dat niet uitgecheckt is, het poortje gewoonweg niet open gaat.

Het is trouwens de vraag of we de fysieke toegang en de boekbeveiliging daadwerkelijk in dat ene toegangspoortje gaan bouwen. De plannen voor de verbouwing veranderen ook nog regelmatig.

Werkproces

We gaan niet alle boeken in het magazijn meteen van zo'n chip voorzien. Uiteraard krijgen alle boeken in open opstelling, op de studiezalen bijvoorbeeld, meteen een chip. Dat kunnen we zelf doen, maar in de aanbesteding zit ook een mogelijkheid om de leverancier dat te laten doen. Dat is afhankelijk van de kosten die hij rekent.

Vervolgens wordt RFID in het proces opgenomen.

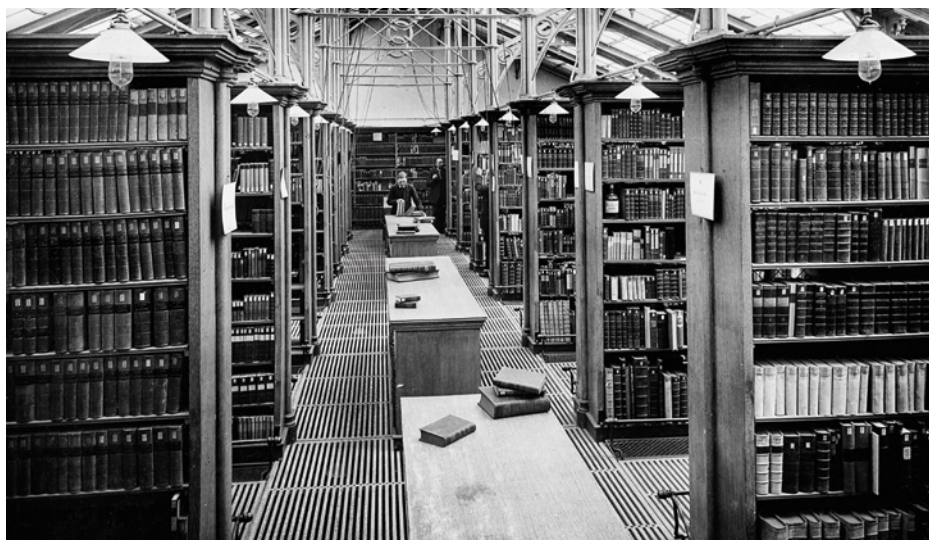
De eenmalige koppeling tussen de gegevens van een boek en de RFID-chip die er ingeplakt wordt, gebeurt in het magazijn. Dat gebeurt op een conversiestation, ook weer een nieuw apparaat dat in de aanbesteding wordt meegenomen. Daar wordt het boek opgelegd, hij leest de oude zebra en beschrijft de nieuwe chip. Kost amper werk, op het moment dat het boek uit het magazijn vertrekt wordt de chip erin geplakt en gaat het boek even langs die machine.

Is de chip ook een locatiebepaler?

Als een boek vanuit het magazijn wordt aangevraagd en het is nog niet gechipt, wordt dat meteen gedaan. Er zullen in het magazijn dus nog jaren boeken staan die geen chip hebben. Dat is ook niet nodig, totdat ze voor de eerste keer worden uitgeleend.

Door de koppeling met Worldshare Management Service, onze catalogus zeg maar, weten we meteen waar het boek in de kast hoort te staan.

Je kunt door middel van de RFID-chip inderdaad achterhalen waar een boek zich bevindt,



mits de pagina met de chip er niet uitgescheurd is natuurlijk. Dat is echt een toegevoegde waarde: je hebt apparaten die zo'n RFID-chip vanaf afstand kunnen lokaliseren. Dat betekent dat je boeken die verkeerd weggezet zijn, terug kunt vinden. Tot nu toe bleef een verkeerd teruggezet boek jarenlang onvindbaar in het magazijn, tot iemand er bij toeval tegenaan liep. Dat is een voordeel.

RUG-pas

De meeste lenerspassen bevatten ook een RFID-chip, maar niet allemaal: de passen voor RUG-medewerkers en –studenten wel, maar die van Martinipashouders [het gezamenlijke abonnement van UB en OB, red.] niet. We hebben overwogen alle lenerspassen van RFID te



voorzien, maar het opnieuw aansluiten van een barcodelezer aan de uitleenautomaten bleek goedkoper. Dus dat doen we. Het merendeel van de mensen zal dus gewoon boeken lenen met behulp van de RFID-chip; maar specifieke groepen mensen zullen de zebra moeten lezen met de handscanner.

Voor de toegang tot het gebouw gaan we de barcodes gebruiken. Neem bijvoorbeeld de Han-

zestudenten; die lenen niet, maar mogen door- gaans wel naar binnen. Het Managementteam van de Universiteitsbibliotheek wil graag zicht hebben op wie er binnen is, dus we gaan beter registreren op het moment van binnenkomst. Al deze passen met RFID uitrusten is te kostbaar en te ingewikkeld, dus dat doen we met barcodes.

We laten iets over een hybride RFID-chip?

Op een hybride chip zit naast de RFID-technologie ook een zebra-code. Dan kun je hem dus met een machine lezen maar ook met het oog; er staat gewoon een cijfercode naast. Als de chip stuk is, wat niet vaak zal voorkomen, kun je dus nog lezen wat er staat. Maar zo'n chip kost wel meer, en hoe vaak komt het nou voor dat zo'n chip kapot gaat?

Het ergste wat kan gebeuren: een chip gaat stuk van een boek dat we in meervoud hebben! Dan weten we niet precies meer om welk exemplaar het gaat... Het MT heeft besloten: als dat ooit een keer gebeurt, soit. We gaan niet zo'n duurdere hybride chip aanschaffen, dat is een beetje te veel van het goede.

Innovaties

Wat we wel gaan doen, als je het over innovatie hebt: je hebt apparaten, een soort van koelkastjes, waar je als medewerker van de bibliotheek een boek in kunt leggen. Als lener houd je dan je kaart ervoor, het kastje gaat open, je haalt het boek eruit en het is aan je uitgeleend. Zo kun je 24-uurs-selfservicestations creëren op andere plekken dan onze centrale selfservice in UB Binnenstad.

Dat is toch wel een mooie extra mogelijkheid die RFID je biedt. Een gebruiker kan dus zelf de uitgiftelocatie bepalen, maar de registratie van de leentransactie is ook automatisch geregeld.



‘Het is geen rocket science...’

aanbesteding uit te zetten, en er is ook een website waar partijen op kunnen kijken om te zien welke aanbestedingen zijn uitgeschreven. Reken maar dat partijen dat in de gaten houden.

Zo'n aanbesteding gaat niet alleen over geld. Het gaat er ook over hoe je je leverancier gaat beoordelen. Wat kan hij? Als er wat stuk gaat, hoe snel is hij er dan? Dat is natuurlijk ook de reden dat zo'n Europese aanbesteding toch vaak gewonnen wordt door een bedrijf uit de regio, die kunnen nu eenmaal sneller bij je zijn.

Bij de aanbesteding hebben we rekening gehouden met machines die elkaar vervangen. Als er ergens een apparaat niet werkt, kun je altijd zeggen: daar staat er nog een die wel werkt. Maar er is één ding waar we erg afhankelijk van worden, en dat is die inleverstraat. Die komt meteen bij de ingang van het pand, mensen kunnen daar hun boeken neerleggen, waarna ze automatisch ingecheckt worden. Maar werkt die straat niet, dan moet je bij een balie langs. De tijd die een leverancier nodig heeft om eventuele reparaties uit te voeren, is daar dus heel erg van belang. Want het ding is te duur om er twee van te kopen.

Al die eisen en wensen voor leveranciers staan daarom in die aanbesteding. Wel is het zo dat we de eisen en voorwaarden hebben 'geleend' van een andere universiteit. Je praat niet over compleet nieuwe technologie; het systeem bestaat al. Het is geen rocket science meer. Dat scheelt.

Welke knelpunten kom je tegen?

Het aanbesteden zelf duurt helaas lang. Het duurt lang voordat je de stukken bij elkaar hebt, dan moet er ingeschreven worden, het hele proces duurt lang. Daarom halen we het niet om in juli, als de entree van de UB Binnenstad wordt aangepakt, ook RFID gereed te hebben.


Wat de technische knelpunten betreft: de detectiepoortjes beneden moeten wel aangelegd worden. Dus de vloer daar moet wel geschikt zijn om de draden doorheen te laten lopen.

Boetes betalen

De mensen die nu met het uitlenen bezig zijn, willen juist graag deze innovatie met RFID: het scheelt menselijke handelingen die niet echt opwindend zijn, en waar men niet echt op zit te wachten.

Voor Worldshare Management Services hebben we onderzocht hoe vaak we nog een boek moeten verlengen op verzoek van een klant, en hoeveel boete we daarmee binnenhaken. Dat kan gewoon niet uit! Vanuit de Frontoffice kwam dus het verzoek om het systeem de leentermijnen automatisch te laten verlengen. Het MT zegt dan ook: dat is eigenlijk logisch, het is helemaal niet meer nodig om al die rappels te versturen en boetes proberen te innen.

Er is natuurlijk de wens om de afwikkeling van boetes door studenten of de leners zelf te laten doen, daar hoeven geen bibliotheekmedewerkers bij te zijn.

De tweede wens is om het systeem zo in te richten dat het juiste boetebedrag automatisch op de betaalautomaat zichtbaar wordt, zonder tussenkomst van een medewerker. Maar die laatste wens zal waarschijnlijk niet eens in de scope terechtkomen, want waarschijnlijk gaan we leentermijnen automatisch verlengen en boetes gewoonweg helemaal afschaffen. 

Bij de reguliere selfservicebalie, die straks op de begane grond van UB Binnenstad zal komen, werkt het gewoon via het bekende systeem van zelf je boeken uitchecken. Alleen hoeft het dan niet meer per boek, maar kun je een hele stapel tegelijk aan jezelf uitlenen.

Ik heb wel eens gehoord van bibliotheken die met een mobiel uitleenstation op de markt gaan staan. Dat zou je eens een keertje kunnen doen, bibliotheekje spelen tijdens de KEI-week of op een bijeenkomst met nieuwe medewerkers, waar je relevante of actuele boeken presenteert. In het uitventen van je dienstverlening kun je dat best gebruiken.

Aanbesteding

Het bedrag dat met dit project gemoeid is, is te hoog om onderhands te gunnen. Je moet aanbesteden. Eind mei, begin juni hebben we de documenten van de aanbesteding openbaar gemaakt. Vanaf dat moment kon er gereageerd worden. We gebruiken een applicatie om de

Bij het project RFID zijn veel mensen binnen en buiten de Universiteitsbibliotheek betrokken.

Aafke de Jonge en Ria Grit participeren namens de Frontoffice.

Lukas de Vries is verantwoordelijk voor de technische kant, zoals de koppeling met de diverse bibliotheeksystemen.

Paul Veenstra is projectleider van het inkooptraject namens het Facilitair Bedrijf van de RUG.